Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Hannu Ylänen

7.3.2022

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittinen selonteko

Yleistä

Suomalaisyrityksillä on merkittävä rooli ihmisoikeuksien edistämisessä. Ne voivat paikallisella läsnäolollaan aktiivisesti edistää esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien työllistymistä ja digitaalisia valmiuksia. Samalla ne tarjoavat ratkaisuja merkittäviin kestävän kehityksen haasteisiin, kuten ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen sekä luonnon monimuotoisuuden edistämiseen. Suomalaisilla yrityksillä on myös keskeinen rooli ihmisarvoisten työolojen parantamisessa kehitysmaissa. Yritykset voivat arvoillaan ja toiminnallaan vaikuttaa laajasti yhteiskunnalliseen ja poliittiseen kehitykseen niin paikallisesti kuin myös kansainvälisesti.

Suomi ja suomalaiset yritykset ovat kansainvälisten tutkimusten mukaan kestävän kehityksen edelläkävijöitä. Suomi on Agenda2030 ja sen kestävän kehityksen tavoitteiden edistämisessä vuoden 2021 maavertailussa ykkössijalla. Kuten Valtioneuvoston vuonna 2021 julkaisemassa raportissa ”Suomalaisyritysten ihmisoikeussuoriutumisen tila” eli SIHTI-hankkeessa, todetaan, suomalaisyritykset ovat vahvasti motivoituneet toiminnassaan kunnioittamaan ihmisoikeuksia.

EK:n viime vuonna julkaiseman pk-vastuullisuusbarometrin mukaan yli 90% pk-yrityksistä pitää vastuullisuutta merkittävänä liiketoiminnan menestymisen kannalta tulevaisuudessa. Haasteena kuitenkin koetaan pk-yritysten rajalliset resurssit ja vastuullisuusraportoinnin sekä -mittareiden kehittäminen. Pk-yrityksiä olisikin tärkeää tukea työkaluja ja ohjeistusta tuottamalla.

Vuonna 2011 julkaistut YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat ohjaavat periaatteet luovat raamit vastuunkannolle kansainvälisesti. Viitekehys perustuu kolmelle pilarille: suojele, kunnioita ja korjaa. Periaatteiden mukaan valtioilla on velvollisuus suojella ihmisoikeuksia, yrityksillä on vastuu kunnioittaa ihmisoikeuksia ja ihmisoikeusloukkauksien uhreilla pitää olla pääsy tehokkaiden korjaavien toimenpiteiden piiriin. Tässä on kyseessä jatkuva prosessi, jota tulee edistää yhteistyössä kaikkien relevanttien tahojen kanssa.

Ihmisoikeuksien suojeluun liittyy läheisesti asianmukaisen huolellisuusvelvoitteen mukainen yritysten riskienhallintaprosessi, jota ollaan nyt saattamassa osaksi lainsäädäntöä EU:n vastikään julkistaman direktiiviehdotuksen kautta. Direktiiviehdotus on erittäin tärkeä askel yritysvastuun kehityksessä ja me haluamme olla mukana vaikuttamassa siihen, että eurooppalainen yritysvastuu on toimivaa ja asianmukaista. Direktiiviehdotus sisältää kuitenkin tiettyjä haasteita käytännön tasolla ja sen yksityiskohtia tulee vielä kyetä parantamaan jatkovalmisteluissa.

Ihmisoikeuksien toteutumisen varmistaminen ja ihmisoikeustilanteen kehittäminen on tärkeä globaali asia, jonka kehittämiseen tarvitaan kaikkien osapuolten ja myös Euroopan ulkopuolisten kohdevaltioiden uskottavaa yhteistyötä.